

Besluit van de Vlaamse Regering over de bescherming van oppervlaktewater voor de productie van water bestemd voor menselijke consumptie tegen verontreiniging met pesticiden of andere producten die na aanwending oppervlaktewater kunnen verontreinigen.

Rechtsgronden

Dit besluit is gebaseerd op:

- de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, artikel 20, gewijzigd bij de bijzondere wet van 17 juli 1993 en artikel 87, §1, gewijzigd bij de bijzondere wet van 16 juli 1993;
- het decreet van 5 april 1995 houdende algemene bepalingen inzake milieubeleid, artikel 10.2.4, §5, ingevoegd bij het decreet van 24 december 2004;
- het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest, artikel 6, gewijzigd bij het decreet van 30 juni 2017, en artikel 7, §2;
- het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018, artikel 1.2.2, 2°, artikel 2.2.1, §1, vervangen bij het decreet van 24 juni 2022 en artikel 3.2.2, tweede lid.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 22/01/2025.
- De Minaraad heeft advies gegeven op 4/04/2025.
- De SERV heeft advies gegeven op 24/03/2025.
- De Raad van State heeft advies nr. 78.006/1/V gegeven op 28 augustus 2025.
- Gelet op de aanbeveling van de Raad van State, werd overleg gepleegd met de overige gewestregeringen en het federaal niveau met toepassing van artikel 6, §3bis, 5°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen.

Motivering

Dit besluit is gebaseerd op de volgende motieven:

- Met dit besluit wordt het voorzorgsbeginsel toegepast. De effecten en contaminatie van pesticiden op oppervlaktewater voor de productie van water bestemd voor de menselijke consumptie moeten geminimaliseerd worden. De druk van pesticiden op het oppervlaktewater is niet overal gelijk, waardoor bepaalde gebieden bijkomende maatregelen nodig hebben om noodzakelijke

bescherming tegen pesticiden te kunnen verzekeren. Naast pesticiden kan het gebruik van andere producten eveneens een impact hebben op de kwaliteit van het oppervlaktewater voor de productie van water bestemd voor menselijke consumptie. Dit besluit geeft aan de bevoegde Vlaamse minister de mogelijkheid om in het kader van deze bescherming de nodige maatregelen te nemen.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het besluit van de Vlaamse Regering 20 januari 2023 over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

Artikel 1. Dit besluit voorziet in de gedeeltelijke omzetting van:

- 1° richtlijn 2009/128/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 tot vaststelling van een kader voor communautaire actie ter verwezenlijking van een duurzaam gebruik van pesticiden;
- 2° richtlijn 2000/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 oktober 2000 tot vaststelling van een kader voor communautaire maatregelen betreffende het waterbeleid;
- 3° richtlijn (EU) 2020/2184 van het Europees Parlement en de Raad van 16 december 2020 betreffende de kwaliteit van voor menselijke consumptie bestemd water.

Art. 2. §1 In dit artikel wordt verstaan onder:

- 1° Agentschap Landbouw en Zeevisserij: het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, vermeld in het besluit van de Vlaamse Regering van 15 september 2023 tot oprichting van een intern verzelfstandigd agentschap "Landbouw en Zeevisserij";
- 2° andere producten: producten die na aanwending langs oppervlaktewater via diffuse weg dit oppervlaktewater kunnen verontreinigen;
- 3° bevoegde entiteit Leefmilieu: de bevoegde entiteit Leefmilieu, vermeld in artikel 2, 1°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 januari 2023 over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie;
- 4° bevoegde entiteit Volksgezondheid: de bevoegde entiteit Volksgezondheid, vermeld in artikel 2, 2°, van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 januari 2023 over de kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie;

- 5° driftreductie: een techniek toepassen op het spuittoestel zelf of op het perceel waarop pesticiden gebruikt worden, die het risico op ongewenste verplaatsing van spuitniveau vermindert;
- 6° exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk: de exploitant van het openbaar waterdistributienetwerk als vermeld in artikel 2.1.2, 9° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018;
- 7° leveringsgebied: leveringsgebied als vermeld in artikel 2.1.2, 20° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018;
- 8° minister: de Vlaamse minister, bevoegd voor de omgeving en de natuur;
- 9° oppervlaktewater: oppervlaktewater als vermeld in artikel 1.1.3, §2, 3° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018;
- 10° oppervlaktewaterlichaam: oppervlaktewaterlichaam als vermeld in 1.1.3, §2, 7° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018;
- 11° pesticiden: pesticiden als vermeld in artikel 3 van het decreet van 8 februari 2013 houdende duurzaam gebruik van pesticiden in het Vlaamse Gewest;
- 12° Vlaams Hydrografische Atlas: het vectoriële bestand met de assen van het waterlopenennetwerk in Vlaanderen;
- 13° water bestemd voor menselijke consumptie: water bestemd voor menselijke consumptie als vermeld in artikel 2.1.2, 33°, van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018.

§2. In de gebieden, die zijn afgebakend op de kaart in de bijlage bij dit besluit of in de deelgebieden ervan die de minister vastlegt, kan de minister voor het gebruik van pesticiden of bepaalde pesticiden of het gebruik van andere producten, één of meer maatregelen opleggen die gebruikers moeten naleven langs de oppervlaktewaterlichamen die de minister aanwijst of in het volledige (deel)gebied. Het betreft hierbij onttrekkingsgebieden van oppervlaktewater voor de productie van water bestemd voor menselijke consumptie of deelgebieden daarvan, waarvoor uit gegevens, verzameld door de bevoegde entiteit Leefmilieu en de betrokken exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk in kader van de invulling van artikel 1.7.3.1, §1, 2° van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid, gecoördineerd op 15 juni 2018 en van artikel 8 van het Besluit van de Vlaamse Regering over de kwaliteit, de kwantiteit en de levering van water bestemd voor menselijke consumptie van 20 januari 2023, blijkt dat aanvullende bescherming nodig is.

De maatregelen die worden opgelegd, gelden voor een periode die de minister bepaalt, dienen proportioneel te zijn en worden periodiek geëvalueerd. Hierbij moet onder meer rekening worden gehouden met de kwetsbaarheid van de oppervlaktewaterlichamen voor verontreiniging met pesticiden of andere producten, de mate van verontreiniging van de oppervlaktewaterlichamen met pesticiden of andere producten en de kwaliteit van het water bestemd voor menselijke consumptie dat geproduceerd wordt uit het gecapteerde oppervlaktewater.

De volgende maatregelen als vermeld in het eerste lid, die geen afbreuk doen aan de maatregelen vastgesteld in of krachtens Vlaamse, federale en Europese regelgeving, kunnen vastgelegd worden:

- 1° het opleggen van gebruiksvoorschriften of -beperkingen voor hetzij pesticiden of bepaalde pesticiden, hetzij andere producten,. De gebruiksvoorschriften of -beperkingen kunnen de volgende vormen aannemen:
 - a) de bepaling van een bufferzone tot maximaal vijf meter vanaf de bovenste rand van het talud van oppervlaktewaterlichamen die zijn opgenomen in de Vlaams Hydrografische Atlas, waarin bij het gebruik van pesticiden of bepaalde pesticiden door bespuiting in open lucht een driftreductie van 90% wordt gegarandeerd, waarbij minimaal 75% op het spuittoestel zelf gerealiseerd wordt;
 - b) de bepaling van een bufferzone tot maximaal vijf meter vanaf de bovenste rand van het talud van oppervlaktewaterlichamen die zijn opgenomen in de Vlaams Hydrografische Atlas, waarin bij het gebruik van hetzij pesticiden of bepaalde pesticiden, hetzij andere producten, een aangepast aantal toepassingen worden nageleefd;
 - c) de bepaling van een bufferzone tot maximaal vijf meter vanaf de bovenste rand van het talud van oppervlaktewaterlichamen die zijn opgenomen in de Vlaams Hydrografische Atlas, waarin het gebruik van hetzij pesticiden of bepaalde pesticiden al dan niet gespecificeerd per teelt, hetzij andere producten, verboden is;
- 2° de bepaling van een bufferzone tot maximaal vijf meter vanaf de bovenste rand van het talud van oppervlaktewaterlichamen die zijn opgenomen in de Vlaams Hydrografische Atlas, waarin de teelt van gewassen, met uitzondering van buffergewassen, verboden is;
- 3° het opleggen van een registratie- en meldingsplicht voor het gebruik van hetzij pesticiden of van bepaalde pesticiden, hetzij andere producten, waarvoor de modaliteiten door de minister worden vastgelegd;
- 4° een gebruiksbeperking die gebaseerd is op de maatregelen opgesomd onder 1° waarbij een bufferzone bepaald wordt die ruimer is dan 5 meter vanaf de bovenste rand van het talud van oppervlaktewaterlichamen die zijn opgenomen in de Vlaams Hydrografische Atlas en waarvan de bijkomende afstand een redelijke en proportionele maatregel vormt om de noodzakelijke vermindering van de impact van het gebruik van hetzij pesticiden of bepaalde pesticiden, hetzij andere producten, te realiseren;
- 5° een gebruiksbeperking als vermeld in punten 1° tot en met 4° of een andere gebruiksbeperking, in een nader te bepalen bufferzone langs de aangewezen oppervlaktewaterlichamen of in het volledige (deel)gebied zoals bedoeld in het eerste lid, op voorwaarde dat dit een redelijke en proportionele maatregel vormt om de noodzakelijke vermindering van impact van het gebruik van hetzij pesticiden of bepaalde pesticiden, hetzij andere producten te realiseren.

De maatregelen, vermeld in het eerste lid, die de minister neemt, worden vastgelegd na advies van de bevoegde entiteit Leefmilieu, van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij, de bevoegde entiteit Volksgezondheid en van de betrokken exploitanten van het openbaar waterdistributienetwerk.

Als de minister conform artikel 21 van het besluit van de Vlaamse Regering van 20 januari 2023 over kwaliteit, kwantiteit en levering van water bestemd voor menselijke consumptie, een afwijking verleent voor een kwaliteitseis waarvoor een oorzakelijk verband kan gelegd worden met het gebruik van pesticiden of andere producten op terreinen langs oppervlaktewater, legt de minister in het kader van de beslissing tot afwijking één of meerdere van de maatregelen vermeld in het derde lid op in de gebieden, die zijn afgebakend op de kaart in de bijlage van dit besluit en die worden ingezet voor de bevoorrading van de leveringsgebieden waarvoor de afwijking geldt. Deze maatregelen omvatten ten minste:

- 1° het instellen in het volledige gebied van een bufferzone van vijf meter vanaf de bovenste rand van het talud van oppervlaktewaterlichamen die zijn opgenomen in de Vlaams Hydrografische Atlas waarin het gebruik van pesticiden of andere producten die in verband gebracht kunnen worden met de stof waarvoor een afwijking werd verleend, verboden is;
- 2° het opleggen in het volledige gebied van een registratie- en meldingsplicht voor het gebruik van pesticiden of andere producten die in verband gebracht kunnen worden met de stof waarvoor een afwijking werd verleend waarvoor de minister de modaliteiten bepaalt.

Deze maatregelen blijven van kracht totdat andere, meer gerichte, preventieve en mitigerende maatregelen in werking treden of totdat de noodzaak voor deze maatregelen komt te vervallen.

Als de minister de maatregelen, vermeld in het derde lid met uitzondering van de maatregelen, vermeld in het derde lid, 1° en 2°, neemt, wordt bij het ministerieel besluit vermeld welke bijkomende flankerende maatregelen worden geactiveerd. De flankerende maatregelen dienen proportioneel te zijn aan de maatregelen die worden opgelegd. De flankerende maatregelen die de minister kan vaststellen omvatten:

- 1° vergoedingen voor (landbouw)bedrijven om de gederfde inkomsten of gemaakte kosten te vergoeden;
- 2° tegemoetkoming voor professioneel advies over het gebruik van alternatieve producten of andere teeltmogelijkheden;
- 3° steun voor reconversie naar (landbouw)praktijken die minder impact hebben op de kwaliteit van de waterlopen.

Art. 3. De Vlaamse minister, bevoegd voor Omgeving en Natuur , is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 4 mei 2026.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Matthias DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS